

הכנסת העשרים ושלוש

יוזם: חבר הכנסת עמית הלוי

2426/23/פ

הצעת חוק הרשתות החברתיות, התשפ"א-2020

- מטרה 1. מטרת חוק זה היא להסדיר את פעילות הרשתות החברתיות באינטרנט, תוך הגנה על זכויות האזרח ועל עקרונות היסוד של המשפט הפלילי הישראלי מפני פגיעה המתרחשת ברשתות החברתיות.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- "הסרה" – לרבות שלילת האפשרות לבצע פרסום בתשלום של תוכן;
- "פרסום אסור" – פרסום המהווה עבירה לפי כל דין;
- "פרסום מעוול" – פרסום אשר מהווה עוולה אזרחית או עילה לתביעה אזרחית לפי כל דין, לרבות לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965¹, וחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981²;
- "רשת חברתית" – שירות ברשת האינטרנט המאפשר למשתמש בו את כל אלה:
- (1) יצירת כינוי משתמש, הגלוי למשתמשים אחרים;
 - (2) שיתוף תוכן עם משתמשים אחרים;
 - (3) צפייה ברשימת כינויי המשתמשים שהוזנו על ידי כלל המשתמשים וצפייה בתכנים או בחלק מהם ששותפו בין המשתמשים;
- "רשת חברתית מוגבלת" – רשת חברתית המסירה תכנים במקרים מסוימים ועל פי שיקול דעתה;

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 240.
² ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

"רשת חברתית פטורה" – רשת חברתית שאיננה מסירה את התכנים המתפרסמים בה כלל; לעניין זה, הסרת תוכן בעקבות צו שניתן על ידי בית משפט או על ידי ערכאה שיפוטית במדינה אחרת או הסתרת תוכן מסוים ממשתמש מסוים בשל בקשותיו, לא תיחשב הסרה.

(א) מפעיל רשת חברתית מוגבלת יקבע את מדיניות ההסרה של התכנים וחסידת המשתמשים ברשת החברתית בכפוף להוראות כל דין.

3. חובות מפעיל רשת חברתית לעניין הסרת תכנים וחסידת משתמשים

(ב) מפעיל רשת חברתית מוגבלת יפרסם את מדיניות הסרת התכנים ואת מדיניות חסידת המשתמשים שקבע לפי סעיף קטן (א).

(ג) מפעיל רשת חברתית מוגבלת המסיר תוכן או חוסם משתמש מהרשת החברתית יעדכן את המשתמש שהעלה את התוכן לגבי ההסרה כאמור; העדכון יימסר בהודעה כתובה ומפורטת המנמקת את העילה להסרה, והכוללת את ההפניה לסעיף במדיניות ההסרה שאותו הפר הפרסום וכן פרטים בדבר האפשרות לערעור על ההסרה ודרכי הפנייה לשם כך בהתאם לאמור בסעיף קטן (ד).

(ד) מפעיל רשת חברתית מוגבלת יאפשר פנייה אליו בדואר אלקטרוני לשם פניות וערעורים על החלטתו להסיר תוכן או לחסום משתמש מהרשת החברתית; מפעיל הרשת החברתית ישיב לפניות כאמור בנוגע להסרת תכנים וחסידת משתמשים בשפה העברית ולא יאוחר מ-48 שעות ממועד הפנייה.

(ה) כל רשת חברתית הפועלת בישראל תציין בדף הבית שלה אם היא רשת מוגבלת או פטורה ותפרסם כתובת דואר אלקטרוני לשם פנייה על הודעה על פרסומים אסורים ופרסומים מעוולים.

(א) רשת חברתית מוגבלת תסיר פרסום אסור ככל האפשר לאחר שנודע לה על הפרסום ולא יאוחר מתום 24 שעות מהמועד שבו שקיבלה על כך הודעה בכתב לכתובת הדואר האלקטרוני כאמור בסעיף 3.

4. חובות מפעיל רשת חברתית לעניין פרסומים אסורים

(ב) לא הסירה רשת חברתית מוגבלת פרסום אסור בתוך 24 שעות מהמועד שבו קיבלה פנייה על כך, יראו את מפעיל הרשת החברתית כמי שהתכוון לפרסום פרסום אסור, אלא אם כן יוכיח כי עשה כל שביכולתו כדי להסיר את הפרסום.

5. איסור הפליה (א) הוראות חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000³, יחולו על רשת חברתית מוגבלת ויראו אותה כשירות ציבורי כהגדרתו באותו חוק.
- (ב) התפרסם ברשת חברתית מוגבלת פרסום מעוול, יראו את מפעיל הרשת החברתית המוגבלת כמי שביצע את העוולה או כמי שפרסם את הפרסום המעוול, אלא אם כן יוכיח כי עשה כל שביכולתו כדי להסיר את הפרסום והעביר את כל המידע אודות המשתמש שפרסם את הפרסום המעוול לידי הנפגע מהפרסום, מיד עם קבלת פנייה בכתב.
- (ג) התפרסם ברשת חברתית פטורה פרסום מעוול, לא יישא מפעיל הרשת החברתית באחריות לפרסום; האחריות המלאה על פרסום זה תהיה על המשתמש שהעלה את התוכן לרשת החברתית.
6. סמכות מקומית על אף האמור בכל דין או הסכם, תביעות נגד מפעיל רשת חברתית יכולות להיות מוגשות בכל בית משפט בישראל.
7. נטל הראיה הוסר פרסום ברשת חברתית ולא נשלחה הודעה מנומקת למשתמש המפרסם, חזקה שהסרת הפרסום נעשתה בניגוד למדיניות ההסרה שפרסמה הרשת החברתית, אלא אם כן יוכיח מפעיל הרשת החברתית את סיבת ההסרה.
8. פיצוי בלא הוכחת נזק בתובענה כנגד מפעיל רשת חברתית, רשאי בית המשפט לפסוק, בנוסף לכל סעד אחר, פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 25,000 שקלים חדשים, ובלבד שהנתבע עשה אחד מאלה:
- (1) הסיר פרסום בניגוד למדיניות ההסרה שפורסמה על ידו כאמור בסעיף 3;
 - (2) לא הסיר פרסום אסור בתוך 24 שעות מהמועד שבו קיבל פנייה בכתב, בניגוד להוראות סעיף 4;
 - (3) מפעיל רשת חברתית פטורה שהסיר פרסום ללא צו של בית משפט, או של רשות שיפוטית במדינה אחרת; בתביעה לפי סעיף קטן זה, תהיה זו הגנה טובה אם הפרסום היה אסור או מעוול לפי כל דין.
- ביצוע ותקנות שר הכלכלה והתעשייה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

³ ס"ח התשס"א, עמ' 58.

דברי הסבר

הרשתות החברתיות הפועלות באמצעות רשת האינטרנט הן כלי הביטוי המרכזי של אזרחים, מפלגות, עמותות וחברות במרחב הציבורי. הרשתות החברתיות יוצרות סביבה דינמית ובינלאומית המאפשרת פרסום של תכנים מסוגים שונים, כמעט בכל נושא. ברשתות החברתיות מושקעים תקציבי פרסום אדירים והן מהוות "לוחות מודעות" וערוץ תקשורת מרכזי בין גופים מוסדיים ומסחריים לציבור הרחב. עסקים רבים מבססים את עצמם על פעילות ברשת החברתית והם תלויים בה לחלוטין.

מסיבות שונות, ביניהן הרצון למנוע תופעות פסולות, כגון הקצנה חברתית, אלימות, אפליה ועוד, החלו הרשתות החברתיות, ובראשן רשת פייסבוק, לצנזר תכנים שונים על פי קריטריונים המשתנים מעת לעת. אולם במקרים רבים נדמה שהסרות התוכן וחסימות המשתמשים נעשות באופן שרירותי, מבלי שניתנת למשתמשים אפשרות להבין את הסיבה לחסימה, וכן ללא אפשרות של ממש לערער עליה. שיטת הסרת התכנים או החסימה, אף היא איננה שקופה למשתמשים ולא ידוע אם היא נעשתה באופן אוטומטי בידי אלגוריתם ממוחשב או לפי החלטה אנושית.

בעוד שהחברות יכולות, במצב המשפטי הנוכחי, לחסום משתמשים ולצנזר את התוכן שהם מעלים, הן אינן יכולות להיתבע בידי המשתמשים בגין פגיעה אישית וכלכלית שנגרמה עקב פעולותיהן. מצב זה של 'החזקת החבל משתי קצותיו' בידי החברות, בלתי מתקבלת על הדעת ומחייבת אסדרה מטעם המדינה, כדי להגן על האזרחים מפני פגיעה בלתי מוצדקת.

חשוב לציין כי כיום לשתי הרשתות החברתיות המרכזיות – פייסבוק וטוויטר, יש מעמד דואופוליסטי והשפעה עצומה על המרחב הציבורי בכל השדות הציבוריים.

עיקרון היסוד שבבסיס הצעת החוק הוא שהסמכות של החברות לצנזר ולסנן תכנים חייבת להיות כרוכה באחריות כוללת לתכנים המפורסמים ברשת, ולאפשרות לתבוע אותן בגין פגיעה במקרה של פרסום או צנזור של תוכן כלשהו בנסיבות שאינן מוצדקות.

הצעת החוק תאפשר לוותר על הסמכות והאחריות כאמור, כלומר תיתן מקום לרשתות חברתיות שאינן מפעילות צנזורה וסינון (למעט ביחס לפרסומים אסורים לפי דין) וממילא תפטור אותן מן הצורך לנמק פעולות אלו ולשאת בגינן באחריות נזיקית.

לפיכך, מוצעת הפרדה בין רשת חברתית מוגבלת המסננת תכנים ונדרשת לעמוד במבחנים חמורים יותר של אחריות לפרסומים המופיעים בה, ובין רשת חברתית פטורה שאיננה מסננת תכנים ולמעשה פטורה מאחריות לתכנים המתפרסמים בה. במקרה זה, האחריות תחול על המשתמשים שהעלו את התוכן.

החוק המוצע מחייב רשת חברתית מוגבלת לתת מענה זמין בשפה העברית לבירור תלונות, ולמתן מענה בזמן סביר לתלונות ולבירורים בנוגע להסרת תכנים וחסימת משתמשים. בנוסף, מוצע לקבוע בבירור כי רשת חברתית כמוה ככל שירות ציבורי, ואותם כללים החלים על כל שירות ציבורי במדינת ישראל בנוגע להפליה, יחולו על מדיניות ההסרה של תכנים ועל ביצועה ברשת החברתית.

בנוסף מוצע גם לאפשר התדיינות משפטית מול הרשתות החברתיות הפועלות בישראל על פי הדין הישראלי, זאת כדי למנוע סיטואציה של חלל משפטי בו נוצרות פגיעות ללא סעד.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בכסלו התשפ"א – 23.11.20